

דיני ממונות בשלשה

פרק ראשון מנהדרין

21

עין משפט
נר מצוה

קָבַם א מִי פִּי צִוֵּי מַהֲלֵי
סִתְּדָרִין הִלְכֵה א
סָגַם שֶׁקֶן 15:
קָבַם ב מִי פִּי צִוֵּי מַהֲלֵסֶת
סִתְּדָרִין הִלְכֵה ב
וּפִי שֶׁסֶּה הִלֵּךְ ב סָגַם שֶׁסֶּ:
קָבַם ג מִי צִוֵּי סָגַם שֶׁסֶּ
טוֹשֶׁה ח מִי צִוֵּי סִתְּדָרִין
יִיחַ שֶׁקֶן א וּפִי שֶׁקֶן ב
קָבַם ד מִי שֶׁסֶּה פִּי צִוֵּי
הִלְכֵה ד:
קָבַם ה מִי שֶׁסֶּה אֵלֵּי א:
קָבַם ו מִי פִּי צִוֵּי שֶׁסֶּה הִלְכֵה
ו וּהִלְכֵּה[א]:

רבינו חננאל

כַּמְשָׁא הֵנָּה אַתָּה וְהָם עִמָּךְ.
וְכִי בְּרִיחַ לָךְ נִמְצָא
רִכִּיבִים בְּמִתְנָהוּךְ קִטְנָה
וְהִקְלָה מַעֲלִיךְ וְנִשְׂאוּ אִתָּךְ
לְיָפִי מִתְנָהוּךְ גְּדוּלָה
מִתְנָהוּךְ קִטְנָה:
וְיִשְׂרָאֵל שָׂנוּ אֲנִישֵׁי
מִבְּמִנְהָ.
כִּי בְּקִדְּשֵׁי
וְשִׁחֲוִיךָ תֵּבֶּה עִבְדִּי מִיִּתְּרִי
מִכֶּסֶּחַ תֵּבֶּה כִּי בְּקִדְּשֵׁי
בְּחֵל בְּחֵל וְשִׁנִּי אִתָּךְ
חִלְקָה בְּלֵל וְתִתֵּן בְּקִלְפִי
אֲמֹר כִּיּוֹצֵא דְּבִרְכָּה אִתָּךְ
אֲמֹר וְלִקְחֵת חֲמִשֶּׁת
וְחִמְשֵׁת שְׂקִילִם לְגִדְלוּלָת
מַעֲמָה עֵשֶׂה חֲכָם כִּי אֵל
וְשִׁחֲוִיךָ תֵּבֶּה כִּי בְּלֵל
מִבְּמִנְהָ.
כִּי שִׁחֲוִיךָ אֲמֹר
אֲנִי אֲרֻץ לְגִדְלוּלָה זֶה אֲמֹר
הַקִּבְּיָהּ הֵיכָלִי מִיִּשְׁעֵת
וְהַקִּבְּיָהּ הֵיכָלִי מִיִּשְׁעֵת
וְהַקִּבְּיָהּ הֵיכָלִי מִיִּשְׁעֵת

שאין נבואתכם פוסקת
 עליומה ומה היו מתנבאים
 עשרות שנה ויהושע מביס
 אותה ישראל לארץ. כדכתיב
 חזק אמר ה' האתה אור
 אשור דברתי בימים
 קדומים ביד עבדי נביאי
 ישראל הנבאים כי
 תבסס שנים להביא אותם
 לשלום. א"ת שנים אלא
 שנים שני נביאים נתנבאו
 בפרק אחד נבואה אחת
 יהיו אומר זה אלדד ומידד.
 ובמאן לן דלה ספקא
 ונבואתם דרשנא ששנאמר
 ונתנבאו ועבדי דיהוה יתבי
 מתנבאים עדיין שנים
 הולכות. אורי משם
 בלשון. הטל עליהם צרכי
 צבור ותן כלין מאליהן.
 לסתנודי קטנה
 שהיו כי שני' ושפטו
 העדה והצילו העדה בעצמם.
 שפוטת ועדה מלאה.
 נטמן לעדה שהיו עשה
 ששנאמר עד מה לעדה
 הרעה הווא. יצאו יהושע
 וכלב ורע עשרים ומגין
 ונבא עליהם עד' י' ממטמם
 שנאמר לא תהיה אחרי
 יריבם רעות מכלל שהיה
 אחרי רבות לטובה. עדה
 אחרי רבים להטות למה לי
 אלא לומר לא בחטייתך
 לטובה היתירך רעה.

ההייתך לטובה ע"פ (עד)
 יאחדו אבל היתיתך לרעה
 יאחדו שנים הנה כ"ב אין
 כ"ב שקול מוסיפין עליהן
 ועד א' הרי כ"ג ואסיקנא
 אי אהא מוצא הטייה
 לרעה עד פ' שנים א"י
 מוסיפין כגון שישובו
 יאמרו י"א זכאי ו"א אמרו
 ייחייב ואחד אומר אני יודע
 מוסיפין עליהן עוד ב'
 בדנן פרק
 בדיקתן אותו ואחד אומר
 כן נמצא כ"ד. אמר א"א
 לכתלתה כדאמר: א"א
 לשון שאלת תהא מנהגיהן
 רבא אני אדוק ואשהרנו
 יום: במדבר י"א כט

והם ב"ם מא"ה. פירוש נבואתם כלה דאין שכינה שורה ממך.
עצות אלה ממך שמחה: **שידוע** לטהר את השרין
ב'. וקשה לר"ת דמה לנו בחריפות של הכל לטהר שרץ שהתורה
טימאמו ומפרש ר"ת שידוע לטהר מטומאות נבילות שלא יטמא במשא
בכיות דכיון לאשכחן דנחש שדור
ורוש דמיקרי חיה כדדרשין צ"ד
מיתות (לקמן דף טז:) וכלל חיה
הרומשת זה נחש אית לן למימר דכל
שרצים הוו בכלל או נכללת חיה
והשתא מטעם ליה צ"ק¹ מנחש שממית
ומרבה טומאה וטוהר כדדרשין צ"כ
מוכל הולך על גחון וכו"ת חיה תובית
שאניה מרבה ומרבה טומאה וטוהר
במשא חיה אית אציה שרצים הטא לא
פרכא היא דהכי (ט) דינין קל וחומר
ומה נחש שממית ומרבה טומאה לא
הוי בכלל חיה דקרא שאר שרצים
מיציעא והשתא לא שייך חיה תובית
שאניה ממיתה ומרבה טומאה והויא
בכלל חיה דהא חיה אית מרבה ורוחש ואין
שרצים טמא שרצים מוציא מכלל
חיה וצענין זה מפרש ר"ת מאי
חולדת הסנאים שרצא חרצה ומאי
שרצה דמתחיל שקי דמרובה (צ"ק ד"פ.
וטס) ואין להאריך כאן וצירושלמי
צריש אחד דיני ממונות קאמר או
חילוף ומה עכבר שאינו ממית ומרבה
טומאה טמא נחש לא כל שכן והוא
ק"ו

ל' פדיונך וצא יאמר לי כבר פדאני בן לוי מה עשה
 פים פיתקון וכתב עליהן בן לוי ועל שלשה ושבעים
 חמשה שקלים בללן ונתנן בקלפי אמר להן טלו
 בן לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי מי שעלה בידו
 תן פדיונך וצא רבי שמעון אומר במחנה נשתתירו
 ה' למשה אספה לי שבעים איש אמרו אלדד ומידד
 גדולה אמר הקב"ה הואיל ומיעטתם עצמכם הריני
 נכבם ומה גדולה הוסיף להם שהנביאים כולן נתנבאו
 פסוק ומה נבואה נתנבאו אמרו משה מת יהושע
 אבא חנין אומר משום רבי אליעזר על עסקי שליו
 עלי שליו רב נחמן אמר על עסקי גוג ומגוג היו
 מר ה' אלהים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים
 הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם וגו'
 שנים ואזיו הן שנים נביאים שנתנבאו בפרק אחד
 אלדד ומידד אמר מר כל הנביאים כולן נתנבאו ופסקו
 מנא לן דפסקו אילימא מדכתיב וייתנבאו ולא יספו
 ולא יסף ה"נ דלא אוסיף הוא אלא ^אדלא פסק הוא
 ואו התם כתיב ^במתנבאים עדיין מתנבאים והולכים
 ת היינו דכתיב ^גאדוני משה כלאם אלא למ"ד הנך
 כלאם דלאו אורח דהוה ליה כתלמיד המורה
^דמי יתן אלא למ"ד משה מת מינה הוה ניהא ליה
 ציבור והן כלין מאיליהן: מניין להביא עוד שלשה:
 מזכין ושנים עשר מחייבין אכתי חד הוא אי עשרה
 תה מוצא אלא במוסיפין ודברי הכל ובסנהדרין גדולה
 פין עושין ב"ד שקול לכתחילה פשיטא מהו דתימא
 תא שמעינן ליה קמ"ל דהאי דקאמר איני יודע כמאן
 נהנא ^הסנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותו מ"ט כיון
 ד' יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי ^וקומה ובעלי
 בע' לשון שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן
 יע למחר את השרץ מה"ת אמר רב ^זאני אדרן ואחרנו
 ומה

אני יודע יוסיפו הדיינין. כמה מוסיפין ב' נמצאו כולן כ"ה האומר אני יודע אני עולה מן ההר וכאז י"ג אמר חייב נמצאת הטייה בשנים לרעה. ועל זה אמר ר' אבהו במוסיפין עושין ב"י ש' יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה וזקנה ומראה וקומה ובעלי כשפים ויודעים בשבעה שומעת מפי התורגמן וכן אמרו אין מושיבין בסנהדרין אלא היודע לטהר השרץ מן התורה

לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם יי נביאים בי יתן יי את רוחו ע

עמך משום שכינה. עמך יעמדו מחוץ לאהל ולא יבאו לאהל משום שכינה. לשון אחר משום שכינה שתרשה שכינה עליהם הוצרכו להיות ממש עמה כדכתיב (במדבר יא) ואכלתי מן הרוח אשר עליך וגו': מיוחסין לד. מיוחסין ומנוקין ממוס: ורצנו. נפקא להו דדומין לך מונשאור אתך דסנהדרות קטנות דסנאמרו ביתר וילפא גדולה מקטנה: ושנים חלק. לא נכתב עליהן זקן: מי שעלה בידו חלק כו'. ושנים מאותן שצעים שהלכו לטוב עלה בידו חלק ונשתיירו שני פתקין שהיו כדומין בצלקפי שהיו של אלדד ומידד שלא הלכו לטוב שנתייראו שלא יעלה בידן חלקם: ולקחה חמשת חמשת. בצבורות העודפים על מנין הלוים: אמר לן. לכלל הצבורות בלא טלו פיתקין: של הכנזיים כוון. אותן שצעים זקנים מתנבזו אותה שעה ראשונה לצדה כנוח עליהם הרוח סביבות האהל ופסקו: על עסיק שליו. לורך שעה היתה: אל תקרי שסיק. בלא שנים: חלקיב סבו. חלקיב שנים זקנים: ולא יספו ומפרשת ליה ולא יוספו: אלא מעשה קול גדול ולא יסף. דשכינה הכי נמי דלא אוסיף אלא על כרחיך דלא פסק הוא קול שכינה אינו פסק: אלא כמוסופין ודברי הכל. דמתן בזהו צודקין (לקמן דף ט). אחד עשר מוספין ואחד עשר מדדין וא' אומר מוספין יודע יוספו מדדין שנים דהשתא הוה ליה בית דין שקול דאינו יודע

מסורת הש"ס

(א) [תקמן ל: ב] ע"י
 בפרש"י שבע"י (א) [קטוה
 ד: ב] ע"י חוס' תקמן ל:
 (ב) [חזק, ד] [תקמן ל:
 לה: א] (א) מנחות סה, (א) ע"י
 חוס' מנחות סה. ד"ס אהא
 (ח) עירובין יג: [ד"ס אהא
 ריבא:] (א) ברכ"י שבע"י
 ואיטו דמכיו וישרו שני
 אהאם ומהם בכתובים
 כלומר ומהם כתובים
 להם בקלפ"י ולא הלוו לטעם,
 (י) בס"א: העזרי, או
 העזרים, [כדל"י בשבת
 ל:]

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שיודע וכו'
וקשה לר"ת. עיין עירונין
דף יג ע"ב תוס' ד"ה
שיודע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' עמך משום שכינה.
נ"ב עיין הוריות דף ד':
(ב) שם ואי אמר טעמא.
נ"ב עיין במ"ש התוס'
בנ"ה אחד מן המלומדים
בסוף דף לג': (ג) רש"י
ד"ה אל תיקרי שנים בקמץ
אלא שנים: (ד) ד"ה אלימא
מדכתוב: (ה) תוס' ד"ה
שידוע וכו' דהכי דייגינן
קל וחומר:

מוסף רש"י

בעלי קומה. שירתו מהן
בעלי דינים ולא יסקרו
(מנחות סה.). בעלי
בשפים. שם יהא הדון
מכסף והאור לא ישלט בו,
יעשו הן מכשפות וימיתו
בכל מיטה שיוכלו (שם).
מפי המתורגמן. שלא
יחליף התורגמן טעמיו
ויחייבו (שם).

תורה אור השלם

1. וְיָרְדְּתִי וּדְבַרְתִּי
 עִמָּךְ שֶׁנִּי אֶצְלֶיךָ מִן
 הָעָרִים אֲשֶׁר עָלֶיךָ שְׂמֹנִי
 עֲלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ אֹתָךְ
 בְּמִשְׁמָלָה וְהֵעָם לֹא יִשָּׂא
 אֶתְּךָ לְבָדָּךְ; כִּמְבֹרָר אִי
 וְשִׁפְטוֹ אֵת הָעָם
 בְּכֹל עַד הָיָה לֵךְ
 הָדָר בְּהֵרֵל יֵצֵא אֶלְךָ
 וְכֹל הָדָר הַקֵּלֶן שִׁשְׁטוֹ
 מִן הָעָם מְעֻלָּךְ וְנִשְׂאוּ
 אֹתָךְ; שְׂמֹנֶה חֵן כֹּכ
 וְשִׁפְטָרֵךְ שֶׁנִּי אֶנְשִׁים
 בְּמִצְוַת שֶׁנִּי הֵאָחֵד אֶלְךָ
 וְשֶׁנִּי הִשְׁנִי מִדֵּד וְחֹמֶה
 עֲלֵיהֶם הִרְוֹה וְחֵמָה
 בְּחִבִּים אִי נִצָּא
 הֵאָחֵלָה וְנִתְבָּנְאוּ בְּמִצְוָה;
 כִּמְבֹרָר אִי
 2. וְיֹאמַר לִי אֵל מִשְׁה
 אֶסָּפֶה לִּי שְׁבָעִים אִישׁ
 מִזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 יִדְעוּ בְּחֵן וְזָקֵי הָעָם
 וְשִׁטְרוּ וְלִקְחָתָם אֵל
 הָאֵל מִדֵּעַר הַיַּבְיָעִים שֶׁנִּי
 עִמָּךְ; כִּמְבֹרָר אִי שׁו
 3. וְלִקְחָתָם מִגִּלְגָּל מִשְׁמַת
 שְׁלֵמִים וְנִצְלָתָם בְּשִׁשְׁלִי
 הַקֶּשֶׁר חֶמֶךְ שְׁעוּרִים כִּדָּה
 הַשֶּׁלֶךְ; כִּמְבֹרָר אִי מִז
 4. וְכֹל אֲמֹר אֶרֶץ אֲדָרְתִּי
 הֵאָחֵה הוּא אֲשֶׁר יִרְדְּתִי
 עֲלֵיהֶם; וְיִחְזָקֵל לִי חֵן
 וְהִזְקֵנִי וְיִצֵּא בְּחוּל עֲלֵי
 אֵל כָּל קֹהֲלֵהם כִּדּוּם עֲלֵי
 5. לִי; בְּרִיבֵהּ אִי חֵן
 10. וְיֵעַן וְהִשְׁבֵּה שֶׁנִּי חֵן

בְּיָמֵינוּ קְדֻמוֹנִים בִּיד עֲבָדֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְּאִים בְּיָמֵינוּ הָהֵם שְׁנֵים לְהִבְיָא אֲחֵרֵי
 7. וְיָרֵךְ יָבֵקֵן וְדִבְרֵי אֱלֹהֵינוּ כֹּחַ הָרָחַק אֲשֶׁר עָלִיו וְחַל שְׁמֵעֵינוּ אִישׁ
 הָרִחֵק וְהִתְבַּלְּא אִישׁ יִסְפֶּה: מְבֹרָךְ אַח כֹּחַ 8. אֵת הַדְּרֹתֶיךָ לְדֶרֶךְ יָרֵךְ
 יָרֵךְ הָאֵשׁ הַעֲנֵן וְהַעֲרַפֵּל קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסְפֶּה וְיִכְתֹּב עַל שְׁנֵי לִחְתּ אֲבָנִים וְיִתֵּן
 וְיִרְץ וְיִצְרֵךְ וְיִבְרֵךְ וְיִמְרֵךְ וְיִמְדֵּךְ וְיִתְבַּלְּא שְׁמֵעֵינוּ: מְבֹרָךְ אַח 9. יִסְפֶּה
 מִשְׁרַת מִשְׁרַת מִשְׁרַת וְיִמְרֵךְ וְיִבְרֵךְ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁלֵם לְכָל: מְבֹרָךְ אַח 10. יִסְפֶּה
 יִסְפֶּה 11. יִסְפֶּה